

MEMÒRIA DEL CURS 2025 – 2026

Línies Estratègiques pel futur
Eixos Estratègics
Programes pel curs 2026 - 2027

Fundacions
Darder
Mascaró

MEMÒRIA DEL CURS 2025 – 2026

Línies Estratègiques pel futur

Eixos Estratègics

Programes pel curs 2026 - 2027

juliol 2026

Aquí teniu la memòria d'activitats d'un nou curs que com cada any té les seves llums i les seves ombres. Estem molt contents d'haver col·laborat en posar a peu dret un nou projecte cultural i social a la nostra illa, "*La Col·lectiva*" que ha tingut una excel·lent rebuda.

El nostre calendari d'activitats per fomentar el debat d'idees ha anat creixent, també impulsat pel nou programa "*Tertúlies a la Col·lectiva*" a més de presentació de llibres, taules rodones, tallers de formació..., reconeixent la nostra poca capacitat per estendre aquestes activitats a la Part Forana.

Hem participat, com el passat any, amb el Departament d'Història de la UIB amb el Seminari d'antifranquisme, amb una bona participació, especialment d'alumnes universitaris. També hem constituït un grup molt plural, coordinat per Catalina Martorell i Rafel Borràs per investigar la història del moviment pacifista i antimilitarista a Mallorca des del segle XIX fins al 2000. Així mateix, hem constituït un grup per impulsar un col·lectiu de docents antifeixistes. Seguint els acords de les Terceres jornades antifeixistes. Hem editat dos números de *l'altramirada.cat* I conjuntament amb l'editorial Illa el llibre “*Arrels Solidàries. El mutualisme i el cooperativisme a les Illes Balears*” que transcriu les ponències de les passades jornades d'Història del Moviment Obrer a Mallorca. I amb la Nova Editorial Moll amb el llibre “*Quatre Illes. Una Comunitat. 40 anys a debat*” de Miquel Vidal Bosch

En el capítol de les deficiències hem d'esmentar la davallada de les nostres activitats de comunicació, especialment a les webs: <http://arrelsdemocraticues.org>, ara <https://arrelsdemocraticues.com> i <https://illaglobal.com>

Per últim, l'activitat de Fundacions en el si de la societat civil ha continuat essent una tasca prioritària des del seu document fundacional. Hem donat suport i participat activament amb totes les activitats de la Plataforma de la Memòria Democràtica, especialment amb la lluita per evitar la derogació de la llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears.

Des del Col·lectiu Alternatives hem donat suport al Fòrum de la Societat Civil. Hem impulsat el debat sobre el canvi de model econòmic. I participem activament amb la plataforma -*Turisme + Vida*. La nostra col·laboració amb l'Associació del Mercat Social i del Fòrum Sobiranista ha sigut la que aquests col·lectius ens demanaven, però hem de reconèixer que aquest darrer curs les seves activitats han baixat. Lamentablement, no hem aconseguit superar els nostres problemes financers i de logística, solament minorats per l'increment de voluntaris i de companyes i companys que hem tingut devora nosaltres als quals estem molt agraïts. Per acabar aquest pròleg, volem demostrar la nostra satisfacció per l'inici d'una singladura d'un nou col·lectiu dedicat a la reflexió, anàlisi de la realitat i debat, la Fundació *Intercoopera*, que comparteix espai a la Col·lectiva i que els seus inicis auguren un futur pròsper.

Memòria del curs 2025-2026

1. Àrea Emili Darder

Organitzada amb els següents espais de treball hem desenvolupat les següents tasques aquest curs:

1.1. Espai de Memòria Democràtica.

La nostra participació amb la Plataforma per la Memòria Democràtica ha continuat essent un eix central de la nostra activitat, accentuada pel fet que definitivament el Govern del PP va donar prioritat a la conveniència d'aprovar els pressuposts amb VOX que seguir donant suport a una llei que, malgrat que quan es va aprovar no va rebutjar, no li lleva la son.

Per nosaltres, ben al contrari, sí que ens preocupa i ocupa. Aquesta llei a part de totes les mesures per recordar tot allò que precisament els feixistes volien esborrar de les memòries, entre altres, suposa un reconeixement institucional que els successos del juliol del 1936 no foren una confrontació entre espanyols sinó un cop d'estat perpetrat per bona part de l'exèrcit, de l'Església i dels poderosos, contra un govern legítim i democràticament elegit.

Per això totes les activitats fetes aquest curs per la Plataforma, que no han estat poques, han comptat amb el suport de Fundacions Darder Mascaró.

I lògicament aquest any també hem participat activament amb l'acte d'homenatge a Aurora Picornell i les roges del Molinar organitzat pel Col·lectiu Aurora Picornell i la Plataforma, al Born del Molinar el 4 de gener.

Donarem suport al **Memorial Democràtic** que organitzen cada any les organitzacions ciutadanes i l'Ajuntament d'Inca, en reconeixement del batlle Antoni Mateu, afusellat el 24 de febrer a la tàpia del cementiri de Palma, aquest any s'ha celebrat el 22 de febrer.

Així mateix, la Plataforma va assumir en solitari, sense la participació de l'Ajuntament de Palma, ni el Consell ni el Govern, l'**acte d'homenatge anual a Emili Darder, Alexandre Jaume, Antoni Mateu i Antoni Maria Qués, afusellats el 24 de febrer del 1937**. Cal ressenyar i destacar la participació de l'Ajuntament d'Inca. Aquest any ho celebrarem el 21 de febrer al mur de la Memòria del cementiri de Palma.

Per últim, la plataforma va convocar una concentració a la plaça de l'Olivar, el 14 d'abril, per commemorar la proclamació de la II República i donar suport a les desenes d'actes que s'organitzaren a la part forana, així com reivindicar els valors republicans.

1.2. Espai d'Història

Aquest any hem tingut dificultats per desenvolupar les tasques de l'espai d'història per la reducció del nostre pressupost i alguns problemes informàtics que, entre altres coses ha suposat haver d'aparcar el projecte de la *arrelsdemocratiques.org*, ara *arrelsdemocratiques.com*. A pesar de tot s'ha continuat treballant altres projectes amb el suport de voluntàries.

Hem col·laborat amb les Fundacions Neus Català, Nexa i *Galiza Sempre* amb el projecte "Dones, Memòria i Lluita" que consisteix a popularitzar el nom de quatre dones, una de cada territori, que lluitaren contra el feixisme i sofriren la seva repressió. Ens referim a Neus Català, del Principat que va patir la repressió a distints camps d'extermini nazis. La nostra Aurora Picornell. La gallega Amparo López Jean i la valenciana Virtudes Cuevas. Cada territori està compromès en l'organització d'un acte. Nosaltres començarem el 19 de setembre, després ha vingut Galícia, País Valencià i el 24 d'octubre del 2026 es tancarà amb un acte a Barcelona.

Però aquest curs podem donar comptes amb molta satisfacció de la finalització de tres importants treballs de recerca, que han suposat l'edició i presentació a la societat de tres llibres dels quals ens considerem molt satisfets per la seva qualitat.

Així el treball de recerca que ha suposat molta feina per una comissió coordinada pel professor Antoni Marimon i de la qual han format part Joan Pau Jordà, Miquel Amengual i Miquel Vidal, amb l'objectiu de continuar l'obra iniciada per Gori Mir i que l'hem pogut presentar el 14 d'octubre del 2025 a *La Col·lectiva* amb el títol de «*El mallorquinisme polític (1936 – 2024)*», editat per Muntaner editors.

També el 28 de maig poguérem presentar el llibre que recollia les Cinquenes Jornades d'Història del Moviment Obrer amb el títol "*Arrels solidàries. El mutualisme i el cooperativisme a les Illes Balears*". Editat per Illa amb la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears i Caixa Colònia, fou presentat per David Abril, Catalina Martorell i Miquel Vidal.

El treball d'en Miquel Vidal de memòria oral entrevistant a 26 persones diverses, tant en edat, com en ideologia, que han viscut l'etapa autonòmica de les Illes Balears ens ha permès editar un llibre, amb el títol *Quatre Illes. Una Comunitat, 40 anys a debat*, editat per Nova Editorial Moll. El presentaren a la

Col·lectiva el 16 de juny, l'autor en Miquel Vidal, Antoni Mir editor i Gina Garcias periodista jubilada.

Així mateix, hem continuat col·laborant amb el Seminari d'antifranquisme de la UIB, coordinat per David Ginard Féron i Miquel Vidal Bosch a Ca n'Oleo, amb les següents ponències;

18 de març

Conferència inaugural, a càrrec de Carles Santacana:

- «**Franquisme i identitat nacional. Símbols i representacions**»
- Miquel Vidal: «**Expressions regionalitzadores durant el franquisme a les Illes Balears**»
- Josep Martínez Rigo: «**Els comunistes mallorquins durant el darrer franquisme i la transició democràtica (1973-1983)**»
- Marina Castillo: «**Les dones sota la dictadura franquista. El cas de Mallorca**»
- Mercè Ginard: «**La maternitat en el cinema del franquisme: construcció, ideologia i evolució**»
- Maria Mayayo: «**La repressió cap a les dones a través de la llei de "vagos y maleantes". El cas de la prostitució a Catalunya**»
- Layla Dworkin: «**Dones i treball industrial a Palma durant la Guerra Civil i el primer franquisme**»
- Antoni Ros: «**L'agricultura mallorquina sota el franquisme**»
- Pau Costa: «**La repressió contra el moviment hippy a Eivissa durant el franquisme**»

El 19 de març

Coordinats per Jaume Claret i Luis Enrique Otero, presentació dels llibres *El gran retroceso. El primer franquismo, 1939-1953* i *Una modernización autoritaria. Transformaciones urbanas y ciudadanía en reconstrucción, 1953-1975*.

El seminari va continuar el 16 i 17 d'abril, a Can Oleo, amb les següents ponències:

16 d'abril

Conferència inaugural A càrrec de Xavier Domènech

«**A qui devem les llibertats? Protesta social i fi de la dictadura franquista**».

- David Ginard: «**París, Ginebra, Roma. Les concentracions del PCE a Europa occidental en el darrer franquisme (1971-1975)**»
- Mateu Morro: «**Les plataformes anticapitalistes i l'Organització d'Esquerra Comunista a les Illes Balears**»
- Elisabeth Ripoll: «**Emigració i militància antifranquista a la República Federal d'Alemanya: l'articulació del PSOE en clau insular**»
- Andrea Florit: «**Cultura i propaganda en el segon franquisme: el paper de "Coros y Danzas de la Secció Femenina a les Illes"**»
- Pilar Arnau: «**El compromís cívic i cultural de Josep M. Llompart. (1956-1976)**»
- Miquel Vidal: «**Simbologia regional durant el franquisme i la Transició**»
- Antoni Marimon: «**La censura contra Josep Melià**»
- Xavier Granados: «**Restes del franquisme en els primers ajuntaments democràtics centristes**»
- Aina Casassas: «**El dèbil consens: memòria i antifeixisme a la Transició espanyola**»

I va acabar el **8 de maig amb la ponència de:**

- Teresa M. Ortega i Àngela Cenarro «**Dones, franquisme i resistències. Un balanç**».

Per últim, l'Espai d'història conjuntament amb la Plataforma "*Mallorca per la Pau*" ha creat un grup coordinat per Rafel Borràs, Catalina Martorell i Miquel Rosselló per iniciar una tasca de recerca del moviment pacifista i antimilitarista a Mallorca des de finals del segle XIX fins el 2000.

1.3. Espai de llengua, cultura i País

Si volem lluitar per un país més sobirà, més just i més igualitari que està immers en un món que camina de forma accelerada en direcció contrària cada dia, ens ratifiquem més en la convicció que hem d'incrementar la nostra aportació a la lluita ideològica però també donant el nostre suport a una societat civil més organitzada i més mobilitzada.

Per això ens hem adherit i participat activament, a totes les mobilitzacions en defensa de la memòria democràtica. I com no podia ser menys, aquesta memòria també exigeix retre homenatge als nostres líders que ens han deixat i que han dedicat la seva vida a lluitar per Mallorca i la seva gent. Per això ens bolcàrem el passat 14 de setembre en el més que merescut, i molt emotiu, acte d'homenatge i reconeixement a Pere Sampol Mas a Montuïri.

Així mateix, per la pau en general. El capitalisme necessita les guerres per enriquir-se més i més i seguir controlant el món. Com ho demostra aquest, ple de guerres per tot arreu. L'agressió dels EUA a l'Iran, a Veneçuela i darrerament l'amenaça a Cuba. L'estat assassí i sionista d'Israel amb la seva guerra expansionista que pretén llevar del mapa al poble palestí, la guerra a Ucraïna. Això ens fa participar activament en la Plataforma per la Pau amb les desenes d'actes i mobilitzacions que hi ha hagut aquest curs, que estem analitzant i molt especialment a les III Jornades sobre la Pau el 25 d'abril al CEIP Aina Moll. Per això també dedicarem al número 111 de *l'altramirada.cat* a la pau, que més endavant en parlarem.

Ens hem adherit i hem donat suport a totes les accions en defensa de la nostra llengua i cultura. El Correllengua, l'Acampallengua, la cantada de la Balanguera a tots els pobles de Mallorca el 29 de maig i les mobilitzacions de la Diada del 31 de desembre.

Així com a la manifestació del 1r de maig. Acabem aquest curs participant activament amb la plataforma – *Turisme + Vida*, a la cadena humana en defensa del Trenc el 5 de juliol i la manifestació del 26 de juliol pel canvi de model turístic.

1.4. Espai de debat i sensibilització, d'edició de llibres i revistes

Durant aquest curs hem editat el número 111 de *l'altramirada.cat* amb el títol *Capitalisme de la Guerra* dedicada íntegrament a les causes de les guerres i la lluita per la pau, que la podeu trobar a <https://l'altramirada.cat>. Aquest número fou coordinat per Josep Valero.

Férem la presentació el 15 de gener a *la Col·lectiva*. Convidàrem a presidir la presentació a Salvador Martínez, president de la Plataforma Mallorca per la Pau. Intervingueren Ferran Navinés i Lila Thomàs. Després es va presentar a Algaida el 20 de març per Miquel Rosselló i Joan Mas (Collet).

També ha sortit a la llum el número 112 de la mateixa revista, amb el títol *Desigualtats al Paradís*, coordinada per David Abril. S'ha presentat a *la Col·lectiva* el 27 de juliol.

Les presentacions de llibres, tant els editats per nosaltres com altres, les conferències i debats, aquest curs s'han incrementat substancialment, així:

- *El Mallorquinisme Polític. (1936-2024)*, el 14 de novembre el presentaren a Montuiri Joan Pau Jordà, i Miquel Amengual. El 18 de novembre a Inca, en Miquel Vidal. A Pollença el 12 de desembre en Miquel Amengual. A Sa Pobla el 21 de desembre Joan Pau Jordà, Maria Margalida Perelló i Miquel Amengual. A Esporles, el 28 de gener Joan Pau Jordà i Miquel Amengual.
- *Contra Franco i Falange* de David Ginard que havíem presentat l'any passat, a Inca el 4 de febrer per Alice Weber i el mateix David Ginard. A Lluçmajor, el 24 de febrer per Maties Garcies i David Ginard.
- *Arrels solidàries. El mutualisme i el cooperativisme a les Illes Balears*. Presentat a Pollença el 24 de juliol per Pere Salas i David Abril. (foto)
- *Fer Política* de Jaume Bosch. Presentat a *la Col·lectiva* el 5 de novembre per l'autor i Miquel Rosselló.
- *Esquerres i ortodòxies. Del franquisme a la Democràcia*, d'Eduard Abat. Presentat per l'autor i Miquel Rosselló el 14 de novembre a Can Oleo.
- *Son Coletes. Història de la mort a Manacor*, d'Antoni Tugores. Presentat a *la Col·lectiva* el 21 de maig per l'autor i Joan Mª Thomàs.
- *Una conversa sobre País, Llengua i Futur* el 12 de juny a *la Col·lectiva*. Amb l'autor, Josep Buades, Maria Margalida Perelló i Carme Gomila
- *Pedagogia antifascista* de Enrique Javier Diez el 18 de juny a *la Col·lectiva*. Presentat pel mateix autor i David Abril.
- *Una isla brutalizada, Mallorca 1936* de Joan Mª Thomàs. Presentat a Can Oleo el 29 de juny pel mateix autor, David Ginard i Lila Thomàs.

A més, s'han fet aquests actes:

- Un debat amb els representants de *MAS Madrid* Hèctor Tejero i Gabriel Ortega, el 19 de febrer
- Commemoració del 50è aniversari de la fundació del Partit Socialista de les Illes. A *la Col·lectiva* el 27 de febrer. Intervingueren: Antoni Marimon, Sebastià Serra, Nini Quetglas i Àngel Muerza. (foto)

- *Commemoració del 25 aniversari de la supressió de la mili obligatòria*, en col·laboració de la Plataforma Mallorca per la Pau, el 18 de març a *la Col·lectiva* amb les intervencions de Bernat Aguiló, Joan Mas (Collet), Rafel Borràs, Antoni Janer.
- Conferència-debat, *Cuba: entre utopia, crisi, i realitats sociopolítiques*. Moderat per Gonçal López Nadal, professor emèrit de la UIB. Intervé Walter Mondelo. Professor de la Universitat de Santiago de Cuba, el 13 d'abril.

Per donar continuïtat al programa de debats oberts que iniciàrem el curs passat i amb reconeixement del nou programa de *La Col·lectiva* aquest curs hem posat en marxa *Tertúlies a la Col·lectiva*, un cop cada mes, dins la primera setmana, exceptuant l'agost.

Les primeres tertúlies foren, el 21 de gener amb el títol de *Els EUA. Trumpisme o una alternativa en construcció* moderat per Lila Thomàs. Intervé Miquel Rosselló Xamena.

El 4 de febrer comptàrem amb la presència del company Rubèn Cela del *Bloque Nacionalista Galego* que va dissertar sobre *Els BRIXS i el nou ordre mundial* que va presentar en Miquel Rosselló.

La tercera Tertúlia, el 4 de març, també a *la Col·lectiva*, amb el títol de *El franquisme en temps de Trump* va anar a càrrec del diputat d'ERC Francesc Marc Alvaro i presentada pel diputat Vicenç Vidal, ambdós del Congrés.

La quarta, *El moviment internacional per la pau i contra la guerra al món de Trump, Netanyahu i Putin*, el 10 d'abril a *la Col·lectiva*, Presentat per Antoni Trobat i intervé Jordi Armadans, politòleg i periodista.

A continuació la cinquena debat, *Per un nosaltres més fort i inclusiu*, el 7 de maig a *la Col·lectiva*. Intervenien David Abril i Marta Barros de la Fundació Intercoopera i Joan Pau Jordà de Fundacions Darder Mascaró

Sisena Tertúlia *Sense plurinacionalitat no hi ha democràcia*, el 2 de juny a *la Col·lectiva*.

Intervenien Floren Aoiz d'Iratzar Fundació, David Minoves del CIEMEN, Àgueda Mico diputada de Compromís al Congrés i Carme Gomila, responsable de Relacions polítiques de MÉS per Mallorca.

El tercer “**Cap de Setmana Antifeixista**” el 21 i 22 de novembre a l'Escorxador de Palma amb col·laboració amb MÉS per Palma i amb el suport de *Foundation Coppieters*.

Una de les conclusions d'aquestes jornades fou que un grup de voluntàries, va decidir posar en marxa un projecte de docents antifeixistes per impulsar ideologia democràtica entre ensenyants i alumnes. Programa que coincideix amb un que està fent la Fundació Neus Català que manté excel·lents relacions amb Fundacions Darder Mascaró.

Per això la primera passa a fer, fou que duguérem a Palma la responsable d'aquest programa de la Fundació Neus Català, na Llúcia, els dies 5 i 6 de juny.

El primer dia es reuniren amb les voluntàries que s'havien compromès a les jornades antifeixistes que pogueren conèixer de primera mà, l'interessant programa educatiu que pretén completar les matèries, que per distintes raons, no s'acostumen a veure a les escoles, com memòria democràtica, canvi climàtic, feminisme i altres.

El dia 6 la companya Llúcia es va reunir amb representants sindicals de l'STEI, CCOO, SIAU, així com altres entitats com el Col·legi de Professionals Docents, de Memòria i Educació, de Comerç just, de la Fundació Intercoopera... D'allà va sorgir el compromís de treballar per posar en marxa una xarxa per dur endavant aquesta interessant iniciativa. Es va fer una primera reunió abans de vacances i sembla que el programa ja està en marxa. I per fer la cloenda d'aquest curs hem utilitzat *la Col·lectiva*, el 23 de juliol per fer un interessant debat sobre els projectes de futur per Fundacions Darder Mascaró.

1.5. Fòrum Sobiranista

El Fòrum sobiranista ha continuat la seva activitat habitual. La Junta Directiva s'ha reunit tres vegades aquest curs, el 18 de setembre, el 20 d'abril i el 3 de juliol del 2026. Ha proposat al plenari, celebrar el desè aniversari de la fundació del Fòrum el desembre d'aquest any. Dins aquest any caldrà renovar la Junta Directiva.

També s'ha celebrat un plenari presencial a València el 25 d'octubre. I la VII Escola Sobiranista, que es va fer a Bilbao, organitzada per les entitats del País Basc amb el següent programa:

El Fòrum Sobiranista organitza la **VII Escola Sobiranista** els 28 i 29 de novembre de 2025 a Bilbo (Euskal Herria) amb el títol «**Herri Burujabeak Europar Batasanun / Sovereign peoples in the European Union / Pobles sobirans a la Unió Europea / Pobos soberanos na Unión Europea / Pueblos soberanos en la Unión Europea.**»

Divendres 28

17:30 – 17:40 **Inici de l'escola**

Amb Sandra Llano i Miquel Rosselló, de la Junta del Fòrum Sobiranista

17:40 – 18:30 **“Sobirania i estat a Europa avui”**

Paolo Gerbaudo, intel·lectual italià especialitzat en sobirania i estat

18:30 – 20:00 Taula Rodona: **“Els pobles d'Europa i la sobirania en el segle XXI**

- Jordi Muñoz, professor de Ciència Política en la Universitat de Barcelona -UB-
- Hervor Pálsdóttir, diputada en el Parlament de les Illes Féroes de Tjóðveld -partit independentista i de centreesquerra
- Eraitz Sàez de Egilaz, advocada i parlamentària basca per EH Bildu
- Xabier Macias, psicòleg social i vicepresident de la Fundació Coppieters
- Carmen Peña, graduada en Relacions Internacionals i portaveu nacional de Drago Canarias

Dissabte 29

9:30-11:30 **“50 anys de la mort d'en Franco. Impacte i conseqüències a l'estat i a Europa”**

- Raquel Varela, professora d'Història de la *Universidade Nova de Lisboa* (Portugal)
- Mertxe Aizpurua, periodista i diputada d' *EH Bildu*
- Marta Rovira Martínez, sociòloga i escriptora catalana
- Montse Prado, diputada del BNG al Parlament de Galícia.
- Mateu Morro, historiador, exsecretari general del Partit Socialista de Mallorca i membre del Consell Polític de MÉS per Mallorca.
- Alberto Rodriguez, portaveu de Drago Canarias i exdiputat
- Toni Gisbert, historiador i membre de l'Executiva Nacional de Compromís

12:00-14:30 **Tallers:**

“Visions de la sobirania d’Europa i el món al nostre temps”

- **“La lluita per l’autodeterminació i la diversitat nacional i lingüística a Europa”**, dinamitzada per Francesca Butera, activista independentista i militant d’*Antudo* (Sicília), i Andoni Olariaga, filòsof.
- **“El sobiranisme i la necessària transformació socioeconòmica de la societat”**, dinamitzada per Xabier Irastorza (Fundación Robles Arangiz) i Martín Arbeo (Fundación Ipar Hegoa)
- **“Les esquerres sobiranistes davant la crisi bioclimàtica”**, dinamitzada per Belen Rodríguez (secretaria de l’Associació per a Defensa Ecològica de Galiza -ADEGA) i Inma Ranera (jurista i experta en comunicació i divulgació mediambiental)
- **Migracions i sobiranisme. Els camins de les noves aliances que necessitem** dinamitzada per David Abril (exdiputat de MÉS per Mallorca, geògraf i professor de la Universitat de les Illes Balears -UIB-)

16:00-17:45 Taula rodona **“Sobirania enfront de la nostàlgia i l’autoritarisme”**

- Mònica Clua, professora de Ciència Política de la Universitat Pompeu Fabra -UPF
- Raúl Zelik, escriptor, traductor, politòleg i militant de *Die Linke* (Alemanya)
- Idoia Arreaza, politòloga i secretaria general de l’Associació Cívica Valenciana Tirant Lo Blanc
- Floren Aoiz, escriptor i president de la Fundación Iratzar
- Rodrigo Nunes, professor de Teoria Política de la Universitat d’Essex (Anglaterra)

18:15-19:30 Dinàmica de grups:

“Les tasques de les esquerres sobiranistes enfront de les tendències autoritàries”

Hi assistiren un centenar de joves dels territoris de les fundacions del Fòrum sobiranista i per part de les Illes Balears foren una dotzena de Mallorca i Menorca.

2. Àrea Pere Mascaró cap a una societat postcapitalista.

Des d’aquesta àrea ens dediquem fonamentalment a l’anàlisi del model econòmic de les Illes Balears i l’elaboració de propostes alternatives. Així mateix, a establir relacions, espais de debat, formació i acció conjunta amb les organitzacions socials que se dediquen als mateixos temes.

2.1. El Col·lectiu Alternatives.

El Col·lectiu Alternatives ha continuat la seva funció de lloc de debat i de propostes d’alternatives econòmiques. Les Fundacions Darder-Mascaró com entitat que li dona el màxim suport, ha seguit en la línia de fomentar un debat estratègic de canvi de model econòmic, que pugui ser compartit amb una visió unitària d’esquerres i auto-centrada. L’esforç central l’ha constituït la preparació, la celebració i posterior recopilació, dels treballs de les jornades *Propostes per transitar cap a un futur millor* que es realitzaren els dies 27 i 28 de març a l’espai *La Col·lectiva*.

Aquestes jornades debateren sobre els textos escrits de les entitats i partits, que fan propostes concretes sobre com encarar un procés de transició a les Illes cap a un model productiu realment sostenible. Es feren quatre taules rodones de debat amb els representants de les entitats que tenien aportacions escrites i després a cada taula una persona relatora recollia les diferents intervencions sobre propostes, que feien tant els ponents com el públic participant.

De resultes d'aquestes jornades, s'ha elaborat un document conjuntament amb ATTAC, que es presentarà al Fòrum de la Societat Civil, perquè pugui servir com a primer esborrany de ponència, pel seu debat en el previst 3r Congrés del Fòrum, que es pensa celebrar el 13 de novembre, i que tractaria sobre diversificació i com fer possible la transició del canvi de model productiu cap a una proposta de sostenibilitat global.

També alguns membres han fet articles d'opinió a la premsa sobre temes econòmics, socials i mediambientals, a on s'han presentat com a membres del Col·lectiu Alternatives.

Finalment, el Col·lectiu ha seguit donant suport al Fòrum de la Societat Civil, on exerceix les tasques de la secretaria de la Comissió Executiva del Fòrum.

2.2. Fòrum de la Societat Civil per a la Reconstrucció de les Illes Balears.

El Fòrum de la Societat Civil ha continuat amb la seva tasca en defensa d'un canvi de model econòmic per a les Illes Balears. Després de la celebració del Congrés sobre Habitatge el passat estiu, s'està preparant per a la tardor vinent un nou Congrés sobre *Transicions cap a un altre model i diversificació econòmica*, a partir del document de debat impulsat pel Col·lectiu Alternatives.

S'ha seguit prioritzant la qüestió de l'habitatge i el passat mes d'abril varen comparèixer Josep Benedicto i David Abril a la comissió mixta Congrés-Senat sobre insularitat, per tal d'exposar la situació de què és la principal problemàtica social a les Illes Balears.

També se segueix impulsant la Llei de la Societat Civil després del rebuig al desembre de la seva admissió a tràmit al Parlament per part del PP i VOX.

Des de les fundacions considerem fonamental l'existència i reforçament d'aquest espai de convergència plural de tots aquells col·lectius que treballem per un model econòmic que no depengui del monocultiu turístic, diversificat, just i sostenible.

2.3. FIARE banca ètica

Una banca ètica i cooperativa de la qual Fundacions n'és sòcia. Col·laborem amb tot allò que podem, com la celebració del desè aniversari de la banca ètica a les Illes Balears.

2.4. Associació Mercat Social.

A pesar de dificultats que es troba actualment l'Associació podem presentar distintes activitats fetes aquest curs:

El 4 d'octubre, a *la Col·lectiva*, es va celebrar la tercera edició del **Fòrum d'Economies Transformadores**. Amb el títol "**L'economia social i solidària en un escenari de transició**" el fòrum ha estat un espai de trobada, reflexió i diàleg sobre la contribució de l'economia social i solidària al canvi de model econòmic en un escenari de transició.

En el context actual d'emergències climàtiques, democràtiques i socials, l'economia social i solidària, ha de ser un actor clau per la transició al canvi del model econòmic. Especialment, s'ha posat de manifest la necessitat d'una visibilitat més elevada, formació, suport de les administracions públiques i intercooperació entre el mateix sector.

El Fòrum ha comptat amb la participació de distintes organitzacions d'economia social i solidària com: UCTAIB, REAS Balears, APAEMA, Fundacions Darder-Mascaró, FIARE, Terranostre Supermercat Cooperatiu, Ecotxe, 4 Cantons, Fundació Deixalles, Treball Solidari,

Som Serveis Energètics, Col·lectiu Alternatives, ATTAC Mallorca, Fundació Intercoopera, Escola Cooperativa Es Liceu. S'ha desenvolupat amb les següents activitats:

Xerrada inaugural: paper de l'economia social i solidària en un escenari de transició a càrrec de Jordi Garcia, cooperativista membre de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya.

Presentació del diagnòstic de l'economia social i solidària a les Illes Balears, A càrrec de **David Abril**, president de la Fundació Intercoopera i professor de Filosofia i treball Social de la UIB i autor del capítol sobre economia social i

solidària de la Memòria sobre l'Economia, el Treball i la Societat de les Illes Balears del Consell Econòmic i Social.

Presentació d'experiències i bones pràctiques en l'articulació territorial de l'economia social i solidària a càrrec de **Laura Comas**, sòcia de la cooperativa *Resilience Earth* i presidenta del Pol Cooperatiu Núria Social d'Olot.

S'ha tancat el Fòrum amb la **Taula rodona: com poden contribuir les diferents famílies de l'economia social i solidària de les Illes Balears al canvi de model econòmic?**

Amb la participació de **Joan Manel Mulet** (UCTAIB), **Francesca Martí** (REAS Balears) i **Nofre Fullana** (APAEMA).

També ha publicat l'estudi: *L'Economia Social i solidària entre els col·lectius immigrants a Illes Balears. Una primera aproximació*. L'ha elaborat la Fundació Intercoopera.

Quant a les xarxes socials s'han mantingut els comptes d'Instagram, Facebook, i "X" i s'ha obert un nou compte de *microblogging* a Bluesky.

Per últim, Mercat Social ha participat activament en les activitats del Fòrum de la Societat Civil.

3. Àrea Aurora Picornell per una societat igualitària

Aquesta àrea, té agrupades en espais de treball i programes, dedicats més especialment a la lluita d'idees, és a dir el debat, la formació, la sensibilització i de comunicació.

3.1. Espai de formació

Aquest curs hem continuat prioritzant el projecte «*Enfortiment de l'economia social i les finances ètiques*», que és el resultat de les tasques de formació i divulgació fetes des del 2019 per Fundacions amb el suport sostingut de Caixa de Colònia i FUNCAS.

Aquesta tasca ha estat possible gràcies a la dedicació a aquesta, dels companys de Fundació Intercoopera, David Abril i Marta Barros. I dins aquest curs ens han concedit el premi especial del jurat 2025 de la «*Confederación Española de Cajas de Ahorro CECA*» d'educació financera.

Amb el suport de EH Bildu, el 18 d'octubre, a *la Col·lectiva*, organitzarem un curs de formació per quadres de MÉS per Mallorca.

Així mateix, organitzarem un curs de formació per quadres sindicals el 24 d'abril al local de l'STEI, impartit per David Abril.

3.2. Espai de comunicació

Les dificultats econòmiques i en conseqüència logístiques, ens han dut a mantenir viva la presència en xarxes socials i als mitjans de comunicació, així com al web: fundacionsdardermascaro.cat

I la convocatòria d'actes públics.

Però no hem estat capaços de mantenir nous projectes que ens havíem compromès com els audiovisuals i altres.

4. Àrea d'administració, organització i logística.

Les voluntàries i els voluntaris, que són l'ànima de Fundacions, un cop més han garantit l'activitat de les àrees i espais.

Així com el funcionament del secretariat tècnic que està compost exclusivament per voluntaris. Continua essent un problema greu no poder finançar, ni a mitja jornada, una companya o company per la secretaria tècnica. Aquest curs han format part del Secretariat, Josep Valero, Lila Thomàs, Miquel Rosselló, Àlex Charles, Pau Rodríguez i Toni Trobat.

Hem aconseguit mantenir un pressupost equilibrat pel 2026 gràcies a l'ajut impagable del grup d'amics i de Caixa Colònia, a pesar que l'ajut de *Coppieters Foundation* i de MÉS per Mallorca ha hagut de minvar. Però lamentablement han desaparegut els ajuts institucionals. Continua essent molt preocupant haver d'estar pendent cada any si podrem aguantar o no.

No tot són males notícies. A la fi aquest any hem pogut ocupar un espai al local nou.

Però més important encara és que podem participar activament en les activitats d'aquest local que volem convertir en un programa comunitari d'ús plural. El 26 de setembre inaugurarem, amb una important participació de gent, *la Col·lectiva*, al número 9 de Jeroni Pou.

Així mateix, és motiu de satisfacció la progressiva consolidació de la Fundació Intercoopera, i el creixement de la col·laboració entre les dues fundacions germanes.

LÍNIES ESTRATÈGIQUES PEL FUTUR

Aquest any fa deu anys de la signatura del **Protocol de Col·laboració entre les Fundacions Emili Darder i la Fundació Ateneu Pere Mascaró**, signat el 7 de maig del 2016, entre els presidents de les dues entitats, Antoni Marimon i Miquel Rosselló.

Encara que la col·laboració entre les dues Fundacions ja venia d'enrere, podem dir que aquesta data suposa la fusió d'ambdues entitats i des d'aleshores s'ha funcionat amb el nom «*Fundacions Darder Mascaró*».

Per resumir els objectius que ens marcàvem podem referir-nos a aquest paràgraf del Protocol signat fa deu anys...**“el nostre País necessita impulsar “laboratoris d'idees”, que, amb solvència i criteri, sàpiguen afrontar l'anàlisi de la nostra pròpia realitat, avaluar les experiències que tant des de les institucions democràtiques progressistes com des de la societat civil es posin en marxa, aportar idees noves per construir projectes alternatius i abordar a fons la formació de quadres per construir i mantenir una societat futura”**.

Des d'aleshores hem seguit, en la mesura de les nostres possibilitats, aquesta línia d'actuació, però la nova realitat política tant al nostre país com a escala global, s'ha encarregat de demostrar que les xarxes ideològiques de les distintes dretes superen amb escreix les de les esquerres. L'avenç d'un capitalisme que ja no necessita per res la democràcia, controlat per elits de multimilionaris i suportat per un neofeixisme cada cop més fort, que ens sembla imparable i deixa clar, com deia el milionari americà, Warren Buffett; *És clar que existeix la lluita de classes i per ara l'anem guanyant nosaltres*.

Però per què passa això? Quantes vegades no hem sentit a dir a algú dels nostres, com és possible que molts d'obrers votin a VOX? ¿O que hi hagi joves que els atregui el franquisme, o que els programes de «telebrossa» tinguin més audiència que els seriosos, o que les xarxes especialitzades en mentides, la desqualificació i l'odi tinguin molta més bona acollida que un bon llibre?

I quan escoltem aquestes argumentacions, em ve al cap una interessant anècdota que conta Vicente Lozano a uns dels dos extraordinaris llibres que ha escrit sobre el Vaticà (*Vaticangate* i *Intrigues i poder al Vaticà*). Conta com a una entrevista amb un general espanyol, declaradament feixista a una cafeteria de Madrid, ell es lamentava de certes actituds dels seus deixebles, militars joves, dient: *«Estic cansat de passejar-me per quaters i trobar-me oficials joves que em demanen: General, quan hem de treure els tancs al carrer?»,* ell es veia obligat a cridar-los l'atenció de

males maneres, responent: *Quan aprendreu que, primer hem de guanyar les consciències, després ja traurem els tancs si cal...*

Fa anys que el populisme feixista s'està desenvolupant arreu, amb noves formes, nous llenguatges i imatges diferents.

De la mateixa forma que també fa anys que el «capos» del capitalisme dediquen ingents esforços a les institucions del pensament, des d'universitats, educació primària i mitjana, mitjans de comunicació i tot allò que faci falta per superar a les esquerres en el terreny del pensament, de la lluita d'idees.

Així mateix, s'estenen com una tela d'aranya per bona part de la societat civil. Solament alguns exemples perquè vegeu de què parlem. El paper i força que tenen les distintes esglésies evangelistes, ni nosaltres ho sabem. S'escampen pels pobles, pels nostres barris, allà on fa quaranta anys hi havia organitzacions socials, culturals, d'esquerres, etc. Solament a Inca hi ha quinze esglésies evangelistes.

En el camp de l'oci juvenil i fins i tot infantil -campaments d'estiu, colònies,... Quasi tot està privatitzat. Per exemple ¿on estan aquelles potents organitzacions de l'escoltisme, que feren possible que avui bona part dels quadres socials, polítics o sindicals que avui tenen entorn dels 50 anys, siguin d'esquerres?

El «mercat» s'està apropiant de tot l'oci. Fins i tot de festes populars que estaven en mans de la ciutadania.

¿On són aquells capellans, monges o seglars, que fa algunes dècades es dedicaven a tasques socials, culturals, a defensar la nostra llengua, cultura i la justícia social? A quantes parròquies, escoles catòliques, entitats de l'Església d'avui es transmet un missatge semblant al del papa Francesc?

¿Quins partits polítics d'esquerres dediquen més quadros, mitjans econòmics i temps , a la lluita d'idees o al treball entre la societat civil que al treball institucional?

I seguim parlant tranquil·lament de transitar des d'una societat capitalista, patriarcal, amenaçada pel canvi climàtic i amb el poder en mans dels poderosos de sempre, en un país, feminista, just, sostenible i sobirà.

Com si això es pogués fer tan sols gestionant bé una autonomia amb molt poc poder econòmic i polític o un Ajuntament o ni tan sols, estructures polítiques estatals o europeus.

No vull amb això subvalorar el treball institucional que òbviament és molt important, per què a cap persona d'esquerra sobiranista li pot ser indiferent que els ciutadans del nostre país tinguin una renda social garantida, una millora als serveis públics, a la sanitat o a l'educació o una llei d'igualtat o una llei de residus o una llei de canvi climàtic o no les tinguin. No podem oblidar mai que lluitem per millorar el benestar de la ciutadania. Però òbviament això no basta.

Cal dedicar molts més esforços a la lluita d'idees, a fer política al carrer, entre la societat civil, a teixir aliances a Mallorca i fora Mallorca, contra l'autoritarisme, el neofeixisme i el model econòmic imperant.

I sobretot cal molta gent lluitadora, disposada a militar, a caure i tornar-se a aixecar, valenta i preparada, molt preparada. Disposada a treballar molt, conscients que sense un esperit de lluita i victòria no es pot guanyar la guerra contra el centralisme, el patriarcat, en definitiva el capitalisme.

Per això estem obligats a la reflexió, l'anàlisi i la sensibilització. Què està passant i com podem sortir d'aquest nou envit.

Cal dedicar esforços a analitzar temes tan importants com quin paper juguen les sectes religioses protestants o grups radicals de l'Església catòlica amb la difusió d'ideologia feixista. Què està passant a la justícia, a les forces de seguretat, a la monarquia i als nuclis de poder de tota la vida.

Sense cap mena de dubte és imprescindible tenir una proposta de lluita contra el neofeixisme però alhora una proposta de país molt elaborada, i quan governem saber-la implementar el millor possible. Però no basta per guanyar, cal conquerir les consciències de la ciutadania. Sense que les nostres idees, la nostra ideologia sigui hegemònica dins la societat es poden conquerir victòries parcials, però no avançar amb rotunditat cap al canvi de societat que volem.

Eixos Estratègics

1. Un eix central és la contribució a la creació de consciència nacional i de classe entre la ciutadania. La consciència de pertànyer a una comunitat insular que té una història, una cultura, una llengua pròpia, el català, i una identitat. De pertànyer a un sector social que podem identificar en les classes populars i treballadores. I ser conscients de la pluralitat de la composició de la nostra comunitat illenca. Cal partir d'acceptar aquesta pluralitat com un fet inqüestionable i construir la consciència de poble partint de l'acceptació d'allò on venim, però també del projecte de país que volem construir entre totes i tots els que ara vivim i treballem a la nostra illa.

Això entre altres coses passa per:

- **Investigació, recerca i difusió de les lluites històriques del nostre poble, des de la Germania fins avui.**
- **Seguir lluitant per la màxima extensió de l'ús social del català.**
- **Anàlisi de la nostra realitat.** Per lluitar per una societat nova, cal saber d'on partim. Per això cal dedicar esforços a les anàlisis sociològiques. Quina és la nostra demografia, quin paper juga d'immigració, com està estructurada la nostra ciutadania. Palma, àrea metropolitana i part forana. Quin idioma parlen. Quina influència té l'escola concertada i privada. Així com la medicina privada. Quins vincles religiosos tenen. Com està organitzada la societat civil. La privatització de l'oci i la cultura. I tots aquells elements que influeixen en la creació de consciència.
- **Elaboració de propostes per un nou projecte de país.** Com cal caminar per construir una nova majoria social d'aquest. Quin paper ha de jugar la societat civil organitzada i quin les forces polítiques del canvi. Com establir aliances polítiques i socials. Com volem que sigui Mallorca en el futur i quines passes s'han de donar per arribar a aquest objectiu. Es pot construir un projecte de país, pensant només en Mallorca? Si cal que aquest projecte sigui de les quatre illes, quines estructures socials i polítiques interinsulars s'han de crear?
- **El municipalisme la primera trinxera de la lluita per un nou país.** Treballar per crear un «Observatori de Polítiques Locals» per fomentar el suport al municipalisme, la difusió de les bones pràctiques, la formació...
- **La societat civil organitzada, imprescindible per un canvi de societat.** Seguir impulsant el «Fòrum de la societat civil per a la reconstrucció de les Illes Balears». Així mateix, fer l'estudi i seguiment de nous moviments socials.

2. Elaborar propostes per transitar cap a una societat postcapitalista i col·laborar i implementar elements de la nova societat.

- Això implica seguir dedicant esforços a consolidar el Col·lectiu Alternatives.
- Seguir treballant perquè l'espai de l'economia social i solidària agafi un pes més gran a la nostra societat a través de Mercat Social i poder demostrar amb fets que una altra economia també és possible, desenvolupar-la malgrat la preeminència de l'economia capitalista.

Programes a desenvolupar

Durant aquests darrers deu anys hem desenvolupat un munt d'activitats, algunes no han tingut continuïtat i s'han deixat de fer, mentre altres s'han continuat i algunes s'han consolidat.

Deu anys és una certa perspectiva per valorar aquelles activitats que ens han funcionat millor i altres que el temps les ha deixat en desús. Per això és una bona data per presentar un sumari de programes a continuar, o a començar i impulsar. Les hem agrupades habitualment en espais de treball per què entorn de cada activitat es constituïa un grup de voluntaris que formaven l'espai, però la pràctica ens ha demostrat que era una estructura massa rígida i a patir d'ara les agruparem amb programes, coordinats pel Secretariat i que la selecció dels voluntaris pugui ser més flexible i defineixi millor el Pla de Feina.

Aquest seria doncs el Pla de feina que ens proposem:

Història. Recerca, difusió, aprenentatge...

Seguir amb la història del Moviment Obrer a Mallorca i amb tot allò que fa referència a la Memòria Democràtica, en sentit ampli. Continuar amb altres moviments socials i lluites. Aquest curs hem començat amb el moviment pacifista i antimilitarista.

Debat i formació

- Incrementar el programa de cursos de formació per quadros o militants d'organitzacions socials, sindical o polítiques.
- Organitzar conferències, presentacions de llibres o revistes, debats a Palma i aconseguir estendre'ls a la part forana.
- Mantenir el programa de Tertúlies a la Col·lectiva

Docents antifeixistes

Projecte iniciat aquest curs, amb el suport de la Fundació Neus Català, consistent en organitzar xarxes de docents per enriquir els seus coneixements i crear consciència i solidaritat de col·lectiu i alhora organitzar la formació per estudiants de matèries no desenvolupades en la programació oficial.

En definitiva, treballar per barrar el pas al feixisme a l'educació.

Participació activa al Fòrum Sobiranista

Seguir dedicant esforços a la consolidació i desenvolupament del Fòrum Sobiranista

Intentar la creació d'una agrupació sociocultural de Països Catalans

Treballar per crear un espai de confluència d'entitats de debat, reflexió, defensa de la llengua, cultura i identitat pròpia dels Països Catalans.

Relacions amb la societat civil

Les relacions amb les distintes organitzacions del teixit social continua essent una prioritat. Així com intentar organitzar debats sobre les deficiències i temes pendants dins els distints moviments o les possibles contradiccions entre ells.

Col·lectiu Alternatives

Continuar des del Col·lectiu Alternatives el manteniment d'una veu crítica en el camp de l'economia i aportant noves idees per afrontar nous paradigmes. Mantenir i incrementar la pluralitat en la seva composició.

Seguir reforçant la col·laboració amb el Fòrum de la Societat Civil i començar una nova etapa de treball conjunt amb ATTAC.

Associació de Mercat Social.

Continuar aportant la nostra col·laboració a Mercat Social i dedicar esforços a recuperar la seva activitat i donar-li el màxim de visibilitat.

La Col·lectiva

- Col·laborar a convertir la Col·lectiva amb un espai per crear comunitat. Salvant les distàncies volem seguir l'exemple de les Cases del Poble, els ateneus republicans o anarquistes.
- Crear una biblioteca fent una campanya de recollida de llibres i altres materials impresos i millorar les instal·lacions i programes d'activitats.
- Volem estudiar la possibilitat d'organitzar una experiència similar a Manacor i Inca. Coordinant programes i altres experiències.

- A la vegada intentar treballar en xarxa amb altres iniciatives similars a Palma i la part forana.

Crear un col·lectiu per influir en el món de la comunicació

Una entitat plural en la seva composició i que pugui oferir els seus serveis al món de l'economia social i de cures i de l'associacionisme en general.

Fundació Intercoopera.

Incrementar, en la mesura de les possibilitats, la col·laboració entre les dues fundacions germanes.

Carrer de Jeroni Pou, 9
07006 - Palma